

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

Seramik Ana Sanat Dalı

ÇAĞDAŞ YORUMLARLA HİTİT GAGA AĞIZLI TESTİLER

Melek Tuncel

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2022

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Seramik Ana sanat Dalı

ÇAĞDAŞ YORUMLARLA HİTİT GAGA AĞIZLI TESTİLER

Melek Tuncel

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2022

ÇAĞDAŞ YORUMLARLA HİTİT GAGA AĞIZLI TESTİLER

Danışman: Doç. Hüseyin ÖZÇELİK

Yazar: Melek TUNCEL

ÖZ

Bu çalışmada, Hitit Uygarlığı döneminde günlük kullanım eşyası, dinsel tören(libasyon) kabı, mezar hediyesi ve sunum kabı olarak kullanılan gaga ağızlı testilerden etkilenilerek günümüz seramik sanatında, Çağdaş sanat eserleri ortaya çıkartmak hedeflenmiştir. Konuyla ilgili olarak Hitit sanatı ve eserleri incelenmiş, dönemin seramik çalışmaları örnek görseller ile açıklanmıştır. Ağırlıklı olarak Hitit gaga ağızlı seramik testilerinin nasıl ve ne amaçla yapıldığı incelenmiş, gaga ağızlı yeni formlar ile dönemin en önemli uygulamaları; farkındalık yaratacak şekilde sanatsal formlara dönüştürülmüştür. Ana bölümde Hitit seramik sanatı, mimari yapıların oluşum ve yerleşim şekli, bu yerleşik yapıların neye göre oluşturulduğu ve Tanrılar için yapılmış tapınaklardan bahsedilmiştir. Hitit sanatından görseller paylaşılarak bu görsellerle ilgili bilgi verilmiştir. Hitit seramik sanatının oluşum süreci, seramiklerin türleri, yapım aşamaları ve bu seramiklerin kullanım amaçları örnek görseller verilerek açıklanmıştır. Anadolu'da güçlü izler bırakan Hitit uygarlığı böylelikle kendine özgü özellikleriyle geleceğe yeni eserlerin esin kaynağı olarak izler bırakmaya devam edecektir.

Anahtar Sözcükler: Hitit, Gaga Ağızlı Testi, Form, Çağdaş, Dinsel Tören.

HITTITE BEAK MOUTH JUG WITH CONTEMPORARY INTERPRETATIONS

Supervisor: Doç. Hüseyin ÖZÇELİK

Author: Melek TUNCEL

ABSTRACT

In this study, it is aimed to reveal contemporary works of art in today's ceramic art by being influenced by the spouted jugs used as daily use items, religious ceremony (libation) pots, grave gifts and presentation bowls during the Hittite Civilization Period. Hittite art and works were examined regarding the subject, and the ceramic works of the period were explained with sample images. How and for what purpose the Hittite spouted ceramic jugs were made were examined, and the most important applications of the period were transformed into artistic forms with new spouted forms. In the main part, the Hittite ceramic art, the formation and settlement of architectural structures, how these settled structures were created and the temples built for the Gods were mentioned. Images from Hittite art were shared and information was given about these images. The formation process of the Hittite ceramic art, the types of ceramics, the stages of construction and the purpose of use of these ceramics are explained by giving sample images. The Hittite civilization, which left strong traces in Anatolia, will thus continue to leave traces as a source of inspiration for new works with its unique features.

Keywords: Hittite, Beak Mouthed Jug, Form, Contemporary, Religious ceremony.

TEŞEKKÜR

“Çağdaş Yorumlarla Hitit Gaga Ağızlı Testiler” adlı Yüksek lisans çalışma raporumu yazdığım süreç içerisinde de desteğini eksik etmeyen başta danışmanım Doç. Hüseyin Özçelik Hocama ve Aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	iv
GÖRSEL DİZİNİ.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ	1
I.BÖLÜM: HİTİT SANATI.....	2
1.1. Hitit Seramik Sanatı	8
1.1.1. Gaga Ağızlı Testiler	18
II.BÖLÜM: ÇAĞDAŞ SANATTA HİTİT ETKİLERİ	21
2.1. Rıfat Sadi Diren	21
2.2. Erdoğru Bakla	23
2.3. Babür Kerim İnce Dayı	26
2.4. Hüseyin Özçelik	28
2.5. Hamiye Çolakoğlu	29
2.6. Deniz Onur Erman	30
III. BÖLÜM: KİŞİSEL UYGULAMALAR	31
3.1. Yeşil Serisi	32
3.1.1. Yeşil I.....	33
3.1.2. Yeşil II.....	34
3.1.3. Yeşil III.....	35
3.1.4. Yeşil IV	36
3.1.5. Yeşil V	37
3.2. Mavi Serisi.....	38

3.2.1. Mavi I	39
3.2.2. Mavi II	40
3.2.3. Mavi III	41
3.2.4. Mavi IV	42
3.2.5. Mavi V	43
3.3. Karanlık Serisi	44
3.3.1. Karanlık I	45
3.3.2. Karanlık II	46
3.3.3. Karanlık III	47
3.3.4. Karanlık IV	48
3.3.5. Karanlık V	49
3.4. Ateş Serisi	50
3.4.1. Alacalı Kırmızı I	51
3.4.2. Alacalı Kırmızı II	52
3.4.3. Alacalı Kırmızı III	53
3.1.4. Kırmızı IV	54
3.1.5. Kırmızı V	55
SONUÇ	56
KAYNAKLAR.....	58
ETİK BEYANI	60
YÜKSEK LİSANS SANAT ÇALIŞMASI RAPORU ORJİNALLİK RAPORU	61
MASTER’S ART WORK REPORT ORİGINALİTY REPORT	62
YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	63

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1. Hitit Dönemi Çift Başlı Ördek	3
Görsel 2. Hitit dönemi Mühür örneği.....	3
Görsel 3. Güneş Kursu. (Törenselsel Sembol). M.Ö.2500-2250. (Tunç/Bronz).....	4
Görsel 4. Hitit dönemi Alem.....	4
Görsel 5. Hitit Dönemi Altın Varak Kaplı Tanrı heykelciği. M.Ö. 18-16. yy.	5
Görsel 6. Hitit Dönemi Metal yapı Adak çivisi..	6
Görsel 7. Hattuşa Sfenksli-Kapı.	6
Görsel 8. Hitit Dönemi İnsan başlı, boğa gövdeli cinlerle, aslan başlı insan gövdeli cinler kabartması.	7
Görsel 9. Hitit Dönemi. Erzak Saklama Küpleri.	9
Görsel 10. Alacahöyük Müzesi. "Ocaklı tencere, Maltız, Ayaklı ve ızgaralı ocak, Ocak ayağı".....	9
Görsel 11. Hitit. Çaydanlık. (t.y.). (Pişmiş Toprak).....	10
Görsel 12. Hitit dönemi Çanak ve Ayaklı Meyvelik formları. M.Ö..17.16.yy.....	10
Görsel 13. Hitit Dönemi Günlük Kullanım Kap Formları.....	11
Görsel 14. Hitit dönemi Matara. MÖ. 16.17. yy.....	12
Görsel 15. Hitit Dönemi Pişmiş toprak Banyo Kapları.....	12
Görsel 16. Süzgeçli kap Pişmiş toprak.	13
Görsel 17. Hitit İlk Toprak Tencere.....	13
Görsel 18. Hitit Dönemi Süzgeç Kapaklı Tencere.....	13
Görsel 19. Kantharos. "Çift Kulplu Yonca ağızlı Vazo"	14
Görsel 20. İnandık Vazosu. M.Ö.17.Yüzyıl.....	15
Görsel 21. Hitit dönemi Gaga Ağızlı Testi Formu.	16
Görsel 22. Hitit Dönemi Gaga Ağızlı Testi Formu.....	16
Görsel 23. Hitit Dönemi Hayvan Biçimli Törenselsel kaplar.....	17
Görsel 24. Kartal biçimli törenselsel içki kabı. İ. Ö. 19. yy.....	17
Görsel 25. Hitit dönemi Gaga Ağızlı Testi Formu.	19

Görsel 26. Hitit Dönemi “Gaga Ağızlı Testi formları “.....	20
Görsel 27. Sadi Diren. 1977. (Seramik, 45.00 x 20.00 x 16.00 cm).	21
Görsel 28. Sadi diren. 1927-2018. (Seramik, 30x45x15 cm.).	22
Görsel 29. Erdiñ Bakla. “Hitit Rüzgârı”. 2007. (Traverten ve oniks, 130.00 x 150.00 x 45.00 cm.).	23
Görsel 30. Erdiñ Bakla. 2007. “Hitit Rüzgârı”. (Mermer, 55.00 x 155.00 x 14,00 cm).	24
Görsel 31. Erdiñ Bakla. "Hitit Rüzgârı". 2007. (Mermer, 120.00 x 30.00 x 15,00 cm).	25
Görsel 32. Babür kerim İncedayı. Hitit gaga ağızlı halka gövdeli kap.	26
Görsel 33. Babür Kerim İncedayı. Suyun Biçimlenmesi. 2014.	27
Görsel 34. Hüseyin Özçelik. İnsan. (Seramik,110cm Pano Çalışması).....	28
Görsel 35. Hamiye Çolakoğlu. “Duvar Panosu” 2010.	29
Görsel 36. Deniz Onur Erman. Hititli Savaşçı. 2017. (Serbest elle şekillendirilmiş porselen ve stoneware, 1260°C, h=78 cm).....	30
Görsel 37. Melek Tuncel. Yeşil I. 2020. (Seramik,18*31*21cm).....	33
Görsel 38. Melek Tuncel. Yeşil II. 2020. (Seramik, 18*30*2 cm).	34
Görsel 42. Melek Tuncel. Yeşil III. 2020. (Seramik,19*25*20 cm).....	35
Görsel 43. Melek Tuncel. Yeşil IV. 2020. (Seramik, 14*32*28 cm).	36
Görsel 44. Melek Tuncel. Yeşil V. 2020. (Seramik,16*20*21 cm).	37
Görsel 45. Melek Tuncel. Mavi I. 2020. (Seramik14*32*30 cm).....	39
Görsel 46. Melek Tuncel. Mavi II. 2020. (Seramik, 15*31*31 cm).....	40
Görsel 47. Melek Tuncel. Mavi III. 2020. (Seramik,14*28*22 cm).....	41
Görsel 48. Melek Tuncel. Mavi IV. 2020. (Seramik 18*24*16 cm).	42
Görsel 49. Melek Tuncel. Mavi V. 2020. (Seramik 16*22*20 cm).	43
Görsel 50. Melek Tuncel. Karanlık I. 2020 (Seramik,19*22*20cm).	45
Görsel 51. Melek Tuncel. Karanlık II. 2020.(Seramik,14*21*17 cm).	46
Görsel 52. Melek Tuncel. Karanlık III. 2020. (Seramik,23*18*16cm).	47
Görsel 53. Melek Tuncel. Karanlık IV. 2021. (Seramik,19*22*20 cm).....	48
Görsel 54. Melek Tuncel. Karanlık V. 2021.(Seramik,16*28*25cm).....	49
Görsel 55. Melek Tuncel. Kırmızı I. 2020. (Seramik,12*27*25 cm).	51

Görsel 57. Melek Tuncel. Kırmızı III. 2020. (Seramik, 19*24*23 cm).	53
Görsel 58. Melek Tuncel. Kırmızı IV. 2020. (Seramik, 13*17*14 cm).	54
Görsel 59. Melek Tuncel. Kırmızı V. 2020. (Seramik, 13*21*18 cm).	55

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

VB: Ve Benzeri

GB: Gibi

YY: Yüzyıl

GİRİŞ

Çağdaş Yorumlarla Hitit Gaga Ağızlı Testiler adlı yüksek lisans Sanat Çalışması Raporunda, Hitit sanatından bahsedilmiş, özellikle gaga ağızlı testiler incelenmiştir. Günlük kullanım dışında kutsal törenlerinde vazgeçilmezi olan bu testiler yeniden yorumlanarak farklı ürünler olarak sunulmuştur.

Hititler yaşadıkları coğrafyada yeni yerleri ele geçirmeleriyle birlikte yeni kültürlerden etkilenmişlerdir. Bu yüzden topraklarına kattıkları yeni kültürlerin din ve tanrılarına sahip çıkmışlar ve onları da kendi tanrılarıymış gibi benimsemişlerdir. Doğaya ve tanrılara saygı önemli olmuş, bu yönde sanatlarında ihtiyaç temelli ve törensel amaçlı kaplar yapmışlardır. Hititlerde Tanrılara kurban sunma ve ibadet bir sisteme bağlanmıştır. Tanrılara, bir insanın ihtiyacını karşılar gibi bitkisel ve hayvansal gıda, ekmek ve içki sunmuşlardır. İçki sunma törenlerinde kullanılan kaplardan biri de kıvrık gaga ağızlı testiler olmuştur. Kaplara konulan sıvıların daha iyi akıtılabilmesi için sivri gaga ağızlı testiler kullanılmıştır. Hititlerde Gaga ağızlı testiler, kullanım amaçlı olmanın yanı sıra, törensel kap, mezar, mezar hediyesi ve özel ve yüksek mertebedeki insanlara hediye olarak yapılmıştır. Amaç, güç ve kudretin simgesi olan kartal formu testiyle özdeşleştirilmiş, ölen kudretli insanlara hediye edilerek yaşatılmıştır. Gaga ağızlı testi formu, Eski Tunç Çağı'nda üretilmiş, Hattili sanatçılar tarafından geliştirilip, Hitit çömlekçi ustaları tarafından daha değişik formlarda yapılmıştır.

Çalışma kapsamında öncelikli olarak; formun geçmişi, yapım aşaması ve kullanımı incelenmiş, o dönemle ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgiler ışığında çalışmalar yeni formlar oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Uygulamalarda, döneminin güç ve kudretin simgesi olarak kabul edilen gaga formundan esinlenilerek, kullanım amaçlı değil, çağdaş ve sanatsal formlar ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında üretilen formlarda gaga ağızlı formlara göndermeler yapılmıştır. Uygulamalarda testi biçimli formlara kulp ve ağız kısmı yapılarak, formun görüntüsü aslında işlevselliği varmış gibi tasarlanmış, Farklı renkler uygulanarak testi formlarını andıran çağdaş dokunuşlarla farklılıklar yaratacak yeni biçimler ortaya çıkarılmıştır.

I.BÖLÜM: HİTİT SANATI

Anadolu, jeopolitik önemi, verimli toprakları ve ticaret yollarının üzerinde bulunması nedeniyle birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu uygarlıklardan biri de Hitit uygarlığıdır.

Hititler Kafkasya üzerinden göç ederek Anadolu'ya gelmiş bir kavimdir. Hititler Anadolu'da yaşayan Hittiler ile birleşmiş, büyük bir uygarlık ve devlet haline gelmiştir. Farklı kültürlerden etkilenmişler ve hiyeroglif yazısını kullanmışlardır. Mezopotamya kültüründen de çivi yazısını öğrenmiş ve bunu geliştirmişlerdir.

Hititler sanata çok önem vermiş ve özgün eserler yaratmışlardır. Hititlerin sosyal, kültürel, dinsel, ekonomik yaşantıları sanat eserlerinin oluşmasında çok önemli bir yere sahip olmuştur. İnsanın duygularını, yaşadıklarını, düşündükleri için tanrılara da önem vermişlerdir. Tanrılar için tapınaklar yapıp içini heykellerle donatmışlardır. Tapınak ve saray girişlerine kabartmalar ve heykeller yapmışlardır. Kral ve kraliçeyi tanrılarla tasvir eden sahneler, savaş ve günlük yaşamdan sahnelerde kabartmalarda yerini almıştır (Sanatsal, 2021).

Hititlerin tarih sahnesine çıktıkları Koloni Çağı'nda hem çömlekçi çarkı yaygınlaşmış hem de yazılı tarih başlamıştır. Bu dönemin sanatı eski tunç Çağı'ndan, Mezopotamya ve Hatti Sanat tarzı ile Hititlerin görüşlerinin birleşmesinden doğmuştur. Bu oluşum çeşitli koloni çağına ait mühürlerde görülmektedir. Bu dönemin sanatında mühürler, heykelcikler, törensel içki kapları kalıp tekniği ile yapılmış olup kurşun tanrı ile tanrı ailesi figürinleri, ritonlar ise antilop, aslan, domuz, kartal, kedi, salyangoz ve çarık vb. şekillerde uygulamışlar, ayrıca seramiklerin renkli olanları kahverengi kırmızı geometrik şekillerle süslenmiş, krem zemin üzerine siyah uygulamalar yapmışlardır.

Görsel 1. Hitit Dönemi Çift Başlı Ördek,(Tarihten Fotoğraflar, 2016).

Görsel 1’de Hitit dönemi yapılmış olan Gaga ağızlı örneklerden biri gösterilmiştir. Tanrılara, içki sunmak için yapılmış olan dinsel tören (libasyon) kaplarının en belirgin özelliği gaga ağızlı olarak yapılmıştır.

Görsel 2. Hitit dönemi Mühür örneği.

Görsel 2’de yer alan çalışmada mühür örneği gösterilmiştir. Kabartma sanatı, mühür ve damgalarda görülmüştür. Mühürleri damga ve silindir biçiminde yapmışlar, hayvan ve insan

biçimleri tasvir etmişlerdir. Hititler mühür yapımında altın, tunç ve gümüş kullanmış, kabartmalarda ise tanrıları tasvir etmişlerdir (BİLGİ AL).

Görsel 3. Güneş Kursu. (Törensel Sembol). M.Ö.2500-2250. (Tunç/Bronz). Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. 2021. Görsel 3 de Güneş kursu görülmektedir.

Görsel 4. Hitit dönemi Alem. (t.y.). (Bir Dakikada Geziyorum, 2021).

Bu çağda, büyük heykellerin, ortostadların yanında aynı tarzda altın, Görsel 5 ve 6 'da fildişi, tunç ve taştan yapılmış küçük tanrı heykelcikleri, kabartmaları önemli olmuş, Hititli tanrıları temsil eden bu eserler iri, badem göz, çatma kaş, iri kemerli burun ve gülümseyen dudaklarla

ifade edilmiştir. Kabartmalarda ise, baş ve ayaklar profilden, gövde cepheden işlenir bunlar saf Hititli özelliklerdendir.

Eski Hitit'in mühür geleneği bu dönemde de devam etmiş, düğme ve yüzük mühürlerde kullanılmış, damga mühür uygulamalarında gelişme görülmüştür. Bu sanatla ilgili olan örnekler üzerinde, çivi yazısı ve hiyeroglif yazının oluşu bu yazının okunmasını kolaylaştırmıştır. Bu çağda kap şekillerinde azalma ve teknikte gerileme olmuştur. Sadece dini işlevi olan kap formlarının yapımına daha önem verilmiştir. Fırtına tanrısının iki boğası heykel şeklinde yapılmış olup kutsal mekânın anlatıldığı önemli örneklerden olmuştur.

Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk Çağı'nda seramikte teknik ve form bakımından Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda yapılan eserler zamana uygun olarak devam etmiştir.

Törenlerde kullanılan riton içki kaplarının, İnandık ve Boğazköy boğalarının da daha büyük boyda yapılarak kullanılmıştır. Koloni çağında devam eden kabartmalı vazo yapımı Eski Hitit Döneminde de devam etmiştir. Bu devrin seramik formları arasında büyük boy banyo kapları, matara şeklinde kaplar, süzgeçli kaplar, kantharolar, çanak içinde tanrıça olan kült kabı ve tunçtan yapılan heykelciklerle tanrılar anlatılmış, koruyu özelliği olan bu heykelcikler mabetlerde saklanmıştır. Hitit İmparatorluk Çağı'nda Hitit sanat eserleri en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Görsel 5. Hitit Dönemi Altın Varak Kaplı Tanrı heykelciği. M.Ö. 18-16. yy. (Sanat Duvarı, 2021).

Görsel 6. Hitit Dönemi Metal yapı Adak çivisi. (M.Ö. 18-16. Yüzyıl). (Sanat Duvarı, 2021).

Bu dönem tasvir sanatında dinsel ve kralı olaylar devamlı uygulanmıştır. Dini ve kralı bir yapıya sahip olan Hitit Sanatı; Günlük işlerin resmedildiği olaylar bile dinsel törenlerin anlatımı içinde yer almıştır. Hitit mabetleri büyük avlulu, çevresinde sıralanmış revaklar ve odalar bulunur. Kutsal mekânda(cella) tanrı heykeli bulunur. Bu mabet büyük bir organizasyonun merkezidir. Şehir surlarının çeşitli kapıları olup bunlar tanrı kabartmaları, sfenksler, aslan portomlar ile süslenmişlerdir. Kral kapısında Savaş Tanrısı kabartması görülür. Bu dönemde büyük boy heykeller yapılmıştır.

Görsel 7. Hattuşa Sfenksli-Kapı. (t.y.). (Haber Lotus, 2021).

Görsel 7 de Hattuşa 'da bulunan "Sfenksli Kapı" örneğinde bu taş eserler gösterilmiştir.

Geç Hitit Dönemi sanatının en önemli özelliği, yontuculuğun mimari ile kullanılmış olmasıdır. Sur ve saray duvarları taş bloklarla örölmüştür. Görsel 8’de Duvar kabartmalarının da Hitit ve Asur etkisi yansıtılmıştır.

Görsel 8.Hitit Dönemi İnsan başlı, boğa gövdeli cinlerle, aslan başlı insan gövdeli cinler kabartması. (Bazalt.Yük.117 cm.Kargamış.İ.Ö.9.yy.). (Yerelnet, 2021).

1.1. Hitit Seramik Sanatı

Hititler bin yıl boyunca Anadolu'da güçlü bir devlet olarak varlığını sürdürürken Mimari, Heykel ve Seramik alanında birçok eser bırakmıştır. Hititlerin seramik alanında ürettiği eserler son derece estetik ve fonksiyonel ürünler olmuştur. Hitit Döneminin başlıca kap tipleri olarak; pitos-gaga ağızlı testiler, çaydanlıklar, çömlekler, çanaklar, tabaklar ve geniş ağızlı ve dikey kulplu büyük küplerden söz edilebilir. Hitit seramiklerinin oluşumunda dini inançların, sosyal yaşamın, dinsel törenlerin ve güncel yaşamın etkisi büyüktür. Hitit seramik formları denildiğinde öne çıkan; gaga ağızlı testiler, rhyton diye adlandırdığımız sunu kapları, kabartmalı vazolar, çanaklar, tabletler, mühürler sayılabilir.

“Hititler Anadolu'ya gelmeden önce, bu ülkede yerleşmiş olan Hattilerin seramik kapları tek renkli idi. Hittiler geldikten sonra bu yörede seramiğin çok renkli olduğuna tanık oluyoruz. Renkli seramik İ.Ö. 4000 yıllarından bu yana kullanılmaya başlanmıştır. İ.Ö. 3000 in sonunda çok renkli seramik, geometrik bir üslup içindedir” (Turani, 2019, s. 114) .

Eski Hitit Dönemi'nde, seramik sanatı ustaları yaratıcı dürtüleriyle son derece yetkin ve göz alıcı formlar üretmişlerdir. Genelde çömlekçi çarkı kullanılarak üretilen seramikler, et kırmızısı, açık kahverengi veya parlak perdahlı olarak yapılmıştır.

Hitit seramik geleneğinin ilk ürünleri; kırmızı parlak astarlı, ince ve kaliteli hamuru ile karakteristiktir. Farklı görünümelerde çanaklar, maşrapalar, çok sayıda değişik ölçüde testiler, çömlekler ve bilindik gaga ağızlı kaplar ön planda olmuştur. Orta Hitit döneminde yapılan kırmızı parlak astarlı çok bilindik seramikler kabalaşan ve önem verilmeyen bir duruma gelmiştir. Bu kapların yanın da uzun, yuvarlak boyunlu, iç biçimli testiler orta Hitit döneminden itibaren varlığını sürdürmüştür. Dışarıdan gelen kırmızı seramiğin benzerini, Hititler atölyelerinde üretmişlerdir. Hititlerin, orta dönem ve imparatorluk çağında kalite ve biçim yönünden gerileme başlamıştır. M.Ö. 15.yy'da yapılan formlarda, zamanla sadeleşme ve kabalaşma beraberinde tek düze oluşum görülmüştür. İmparatorluk döneminin sonlarına doğru her yerde kaba ve önemsiz seri üretim yapılmıştır (Hitit seramikleri , 2021).

Görsel 9. Hitit Dönemi. Erzak Saklama Küpleri. (t.y.). (Kendingez, 2021).

Hitit Seramikleri, iki grupta incelenmiştir. Birinci grup; günlük kullanım amaçlı, (Görsel 10 ve 17’de Tencereler, Görsel 12’de çanak ve meyvelikler, Görsel 11’de çaydanlıklar, Görsel 9’da depo küpleri, Görsel 15’de banyo kapları, Görsel 16’da süzgeçli kaplar, vazolar, Görsel 13’de kap formları vb.) İkinci grup; törenler için (adak heykelleri, Görsel 21 ve 22’de gaga ağızlı testiler, Görsel 23 ve 24’de hayvan biçimli sunu kapları (riton) vb.) gösterilmiştir.

Görsel 10. Alacahöyük Müzesi. “Ocaklı tencere, Maltız, Ayaklı ve ızgaralı ocak, Ocak ayağı”. (t.y.). (Arpaboyuyol, 2021).

Görsel 11. Hitit. Çaydanlık. (t.y.). (Pişmiş Toprak). Anadolu Medeniyetler Müzesi/Ankara, (2021).

Görsel 12. Hitit dönemi Çanak ve Ayaklı Meyvelik formları. M.Ö..17.16.yy. (Pişmiş Toprak). Anadolu medeniyetler müzesi. Kişisel Arşiv, (2016).

Görsel 13. Hitit Dönemi Günlük Kullanım Kap Formları. M.Ö. 3000-2000B.C. Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. (2021).

1. Maşrapa /Pişmiş Toprak /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
- 2.Vazo /Pişmiş Toprak /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
3. Bezemeli Çömlek /Pişmiş Toprak /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
4. Kap Parçası /Pişmiş Toprak /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
5. Bıçak/ Çakmak Taşı /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
6. Bıçak /Obsidyen /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
7. Bız /Kemik /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.
8. Yiv /Pişmiş Toprak /KAPAZ/m.ö.3000-2000B.C.

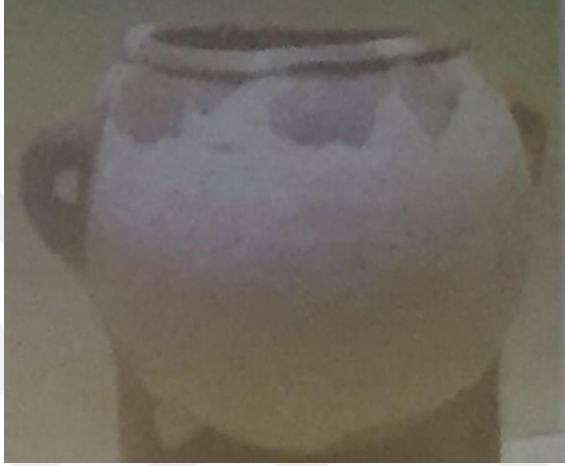
Görsel 14. Hitit dönemi Matara. MÖ. 16.17. yy. (Pişmiş Toprak/ İnanandık). Anadolu Medeniyetler Müzesi, Kişisel Arşiv, (2016).

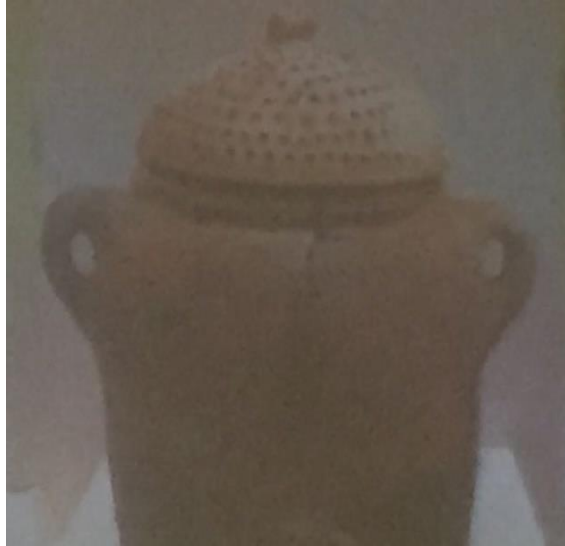
Görsel 15. Hitit Dönemi Pişmiş toprak Banyo Kapları. (t.y.). (Wowkayseri, 2021)

Görsel 16. Süzgeçli kap Pişmiş toprak. Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. (2016).

Görsel 17. Hitit İlk Toprak Tencere. (Dha, 2021).

Görsel 18. Hitit Dönemi Süzgeç Kapaklı Tencere. (t.y.). (Dha,2021).

Görsel 19. Kantharos. “Çift Kulplu Yonca ağızlı Vazo”. (t. y.). (Pişmiş Toprak / İnandık). Anadolu Medeniyetler Müzesi /Ankara. (2016).

Görsel 20. İnandık Vazosu. M.Ö.17.Yüzyıl. (Pişmiş Toprak /İnandık). Kişisel Arşiv. (2021).

Görsel 20'de bahsedilen Kült vazosu üzerinde, aşağıdan yukarıya doğru dört frize ayrılmış olarak bir evlilik töreninin farklı sahnelerine yer verilmiştir. Frizler arasında yer alan kabartmalar Kalıba basılarak şekillendirilmiş ve frizlere yapıştırıldıkları görülmüştür. Detaylı olarak işlenen konu o dönemin çeşitli kültürel olaylarını anlamamız açısından önemli olmuştur (Anadolu Medeniyetler Müzesi,2021).

Görsel 21. Hitit dönemi Gaga Ağızlı Testi Formu. Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. (2016).

Görsel 22. Hitit Dönemi Gaga Ağızlı Testi Formu. Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. (2016).

Görsel 23. Hitit Dönemi Hayvan Biçimli Törensel kaplar. M.Ö.17.16. yy. (Pişmiş Toprak, İnandık) Anadolu Medeniyetler Müzesi, Kişisel Arşiv, (2021).

18. Biçimli Törensel Kap, Pişmiş Toprak, İnandık /M.Ö.17.16. yüzyıl

19.Çift Gövdeli Kap, Pişmiş Toprak, İnandık/ M.Ö. 17.16. yüzyıl

Görsel 24.Kartal biçimli törensel içki kabı. İ. Ö. 19. yy. (Pişmiş Toprak, Yük. 15,5cm, Kültepe). Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. (2016).

1.1.1. Gaga Ağızlı Testiler

Gaga ağızlı testi, Hitit seramiğinde en güzel kült obje kap formu olarak kullanılmıştır. Boyun, kaide ve gövde de farklılıklar olsa da bu testilerin ortak özelliği gaga ağızlı olmalarıdır. Çömlekçi çarkının icadından sonra gelişmiş örneklerine de rastlanmıştır. Bu kaplar kullanım amaçlarına göre günlük yaşamda, dinsel törende (libasyon), ölü hediyesi ve mezar (urne), olarak yapılmıştır. Günlük yaşamda, genelde sivri gaga ağızlı testiler sıvıların daha iyi akıtılabilmesi için kullanılmıştır. Sivri gaga ağızlı testilerin üç kulplu kaba olanları depolama, saklama için kullanılanlar ise büyük boylu, kısa gagalı ve kalın boyunludur. Ölü hediyesi, depolama ve günlük işlerde kesik gaga ağızlı testiler tercih edilmiştir. Hititlerin her döneminde bu testiler görülmüştür. Bu testilerin bazıları süzgeçli, akıtacağı hayvan başlıklı, kulplu olanları da yapılmıştır. Tanrılara içki sunma törenlerinde, genellikle kıvrık gaga ağızlı testiler kullanılmıştır. Bu testiler az sayıda üretilmiş ve sadece dinsel törenlerin (libasyon) bir parçası olmuştur. Astarı parlak ve perdahı yüksek kaliteli, uzun ince boyunlu, keskin karın hatları olan, gaga ağızlı uzun dar testiler yapmışlardır. Bu ürünler Dini faaliyetlerin önemli olduğu eski Hitit ve Hitit imparatorluk dönemlerin de kullanılmıştır. Eski Hitit döneminde boya bezemeli olanları, geçiş döneminde ise gagası sivri olanlar, üç kulplu veya tek kulplular kullanıldığı görülmüştür. Koloni çağında gagaları uzatılmış ve sivri, karnı çok keskin olan testiler gibi yeni formların eklenmesiyle bu çağda görülen formlar eski Hitit ve Hitit imparatorluk dönemine kadar hâkim olmuştur. Bu dönem seramikte önemli yeri olan gaga ağızlı testilerin, Anadolu'da geçiş döneminde görülmeye başlayıp Hitit imparatorluk döneminin sonuna kadar devam etmiştir. Bu testiler dönemin sosyal ve dini bilgiler vermesi açısından çok önemli olmuştur (Korkmaz, 2006).

Görsel 25. Hitit dönemi Gaga Ağızlı Testi Formu. Pişmiş Toprak / Terra Cotta, Anadolu Medeniyetler Müzesi, Kişisel Arşiv, (2021).

Görsel 26. Hitit Dönemi “Gaga Ağızlı Testi formları “. Anadolu Medeniyetler Müzesi. Kişisel Arşiv. (2021).

- 1.Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak-Alişar /Terra Cotta)
- 2.Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak -Çorum /Terra Cotta)
- 8.Üç Ayaklı Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak-Burdur/Terra Cotta)
- 6.Akıtacaklı Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak-Gaziantep/Terra Cotta)
- 7.Gövdesi Kabartmalı Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak-Ankara Nallıhan/Terra Cotta)
- 9.Boya Bezemeli Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak-Burdur/Terra Cotta)
- 10.Boya Bezemeli Gaga Ağızlı Testi (Pişmiş Toprak-Konya/Terra Cotta)

II.BÖLÜM: ÇAĞDAŞ SANATTA HİTİT ETKİLERİ

Anadolu varlıklarıyla hüküm sürmüş, çoğu uygarlığın izlerini bugünlere kadar taşımıştır. Coğrafyası ve iklimiyle, bulunduğu fiziksel, stratejik yapısıyla dünya kültürüne büyük izler bırakan medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Hitit bu medeniyetlerin en önemlilerindendir. İzleri halen sürmekte ve geleceğe taşınmaya devam edecektir.

2.1. Rifat Sadi Diren

20 Ağustos 1927- 02 Şubat 2018 yılları arasında yaşamış olan Türk Seramik sanatçısı, sanat eğitmenliği de yapmıştır. Eğitimine hukuk alanın da başlamış ama Üniversiteyi yarıda bırakarak askerlik görevini yapmıştır. 1952 yılında devlet güzel sanatlar akademisini bitirmiştir. İlk sergisini 1953 yılında İstanbul'da Maya Sanat Galerisi'nde açmıştır. Sanatçının birçok ödüllü sergisi mevcuttur. Sanatçının, sanatının temelinde eski Anadolu kültürü bulunur. Seramik çalışmalarında Anadolu uygarlıklarından ve Hitit medeniyetinden izleri eserlerine yansıtmıştır. Sadi Diren'in sanatında kendine ait çeşitli sır denemeleri, sır buluşları, özgün çalışmaları ve bronz heykel çalışmaları yapmıştır (Sadi diren kimdir, 2021).

Görsel 27. Sadi Diren. 1977. (Seramik, 45.00 x 20.00 x 16.00 cm). (Diren, Eserler, 1987, s. 61).

Sanatçı; aldığı batılı teknik eğitim ile Anadolu'nun engin uygarlıklarından, özellikle de Hitit döneminden etkilenmiştir. Bu etkileşim sayesinde birçok önemli esere imza atmıştır.

Eserlerini bir tiyatro eserini sahneye koyar gibi hazırlamıştır. Bu hazırlamış olduğu eserler hayvan, doğa, bitki, sevgi, barış, dayanışma temalarını göz önünde tutmuştur. Sanatçı, Türk seramik sanatının sanayileşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Sanatçının yapıtları (Çömlek, Heykel, Pano) ülkenin birçok duvarında ve Atatürk Kültür Merkezi (AKM) 'de sergilenmiştir (Artam, 2021).

Görsel 28.Sadi diren. 1927-2018. (Seramik, 30x45x15 cm.). (Diren, Eserler, 1987, s. 4), (Lebriz, 2021)..

2.2. Erdiñç Bakla

Erdiñç Bakla 1939 Erzurum'da doğdu. Sanatçının; ilk, orta ve lise tahsili sırasında öğretmenleri tarafından sanata kabiliyetli olduğu fark edilmiştir. Sanat ile olan bağı böylece başlamıştır. 1958'de tahsiline İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda devam etmiştir. Sanatçı 1960-1992 yıllarında Selp şehrinde Krautheim porselen Fabrikası'nda porselen tasarımı ve üretimi konusunda çalışmalar yapmıştır. Okulunu 1960 yılında bitirdikten hemen sonra, 1963 yılında bitirdiği okulun öğretim kadrosuna kabul edilmiştir. Marmara Üniversitesi'ne ilk olarak doçent, ilerleyen yıllar içinde de profesör olarak atanmıştır. 1988-1993 yılları arasında bölüm başkanlığı yapmıştır. Sanatında Anadolu kültüründen etkilenmiş, yapıtlarında Hitit sanatından esinlenmiştir. Bu kültürü çağdaşlaştırarak günümüze taşımıştır (Güray Müze, 2021).

Sanatçı seramik heykel çalışmaları yaparak büst çalışmalarına devam etmiştir. Daha sonraları sanatçı muhteşem Anadolu Medeniyetlerinden etkilenerek heykellerin Çağdaş ve endüstriyel kullanım eşyaları yapılabileceğini ortaya koymuştur. Sanatçının "Hitit Rüzgârı" adlı sergisiyle plastik sanatların ortaya koymak istediği düşünce artık batı kopyası işlerden uzaklaşıp üzerinde yaşadığı muhteşem Anadolu topraklarından beslenerek özgün işler yapılmasını amaçlamıştır (Lebriz, 2021).

Görsel 29. Erdiñç Bakla. "Hitit Rüzgârı". 2007. (Traverten ve oniks, 130.00 x 150.00 x 45.00 cm.). (Lebriz, 2021).

Görsel 30. Erdinç Bakla. 2007. “Hitit Rüzgârı”. (Mermer, 55.00 x 155.00 x 14,00 cm). (Lebriz, 2021).

Görsel 31. Erdinç Bakla. "Hitit Rüzgârı". 2007. (Mermer, 120.00 x 30.00 x 15,00 cm). (Lebriz, 2021).

2.3. Babür Kerim İnce Dayı

İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi iç Mimarlık Bölümü'nden 1969 yılında mezun olmuştur. İtalya'nın Roma ve Milano şehirlerinde, 1969-1974 yılları arasında endüstri ürünleri tasarımı alanında araştırma ve çalışmalarını sürdürmüştür. İstanbul UESYO' da Endüstri ürünleri tasarımı bölümü ve Mimar Sinan Üniversitesi iç mimarlık ve endüstri bölümlerinde 1979-2000 yılları arasında öğretim görevliliği yapmıştır. Yeditepe Üniversitesi'nde 2003-2004 yıllarında sanat ve tasarım bölümünü kurmuş ve halen bölüm başkanlığı görevini yürütmektedir. Eserleri uluslararası sergi ve fuarlarda yer almış ve çeşitli dereceler elde etmiştir (Babürkerimince dayı, 2021).

Görsel 32. Babür kerim İncedayı. Hitit gaga ağızlı halka gövdeli kap. 2014. (Gövde cam veya Gümüş uygulama, El yapımı). Kişisel Arşiv. (2021).

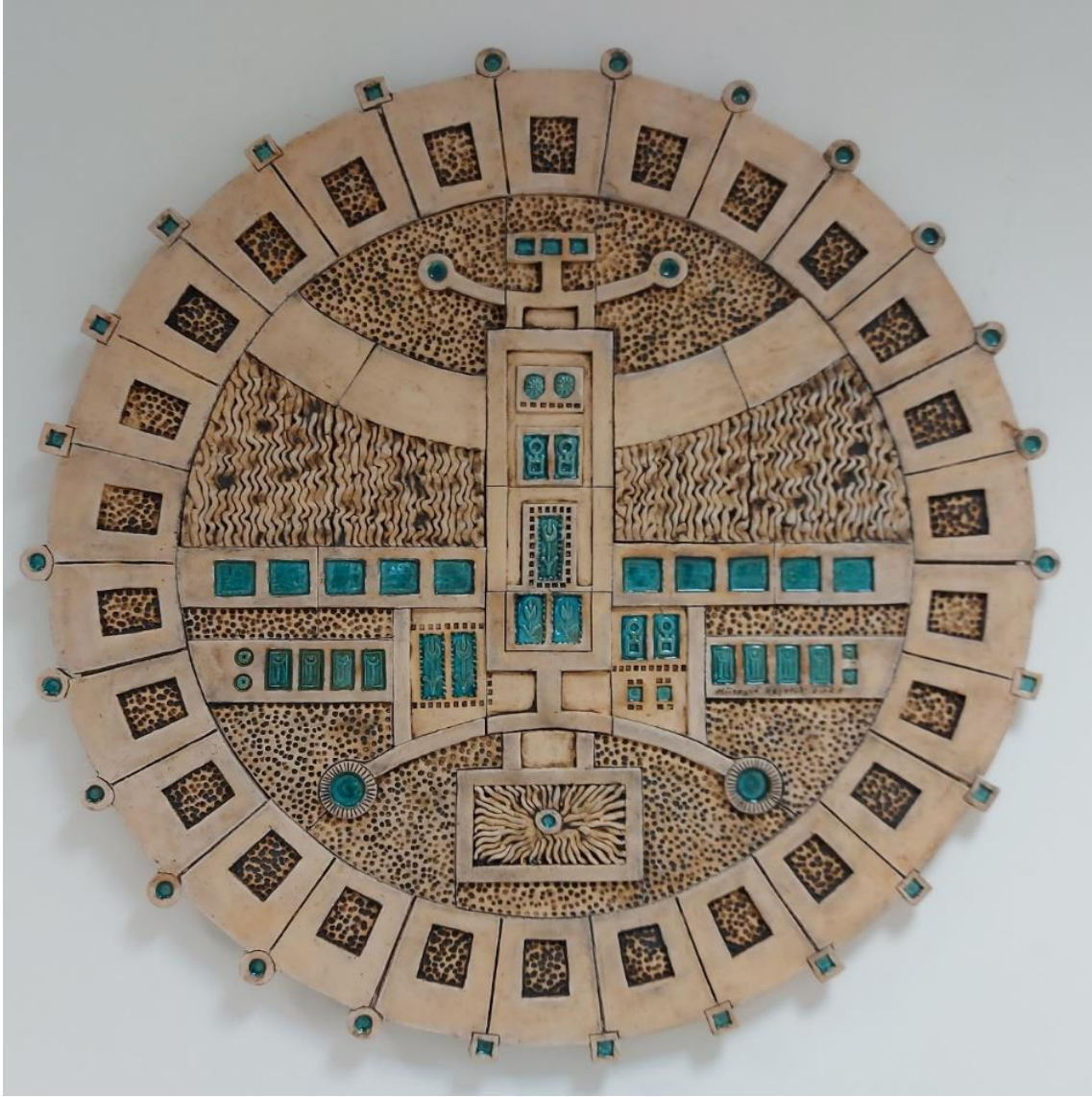

Görsel 33. Babür Kerim İncedayı. Suyun Biçimlenmesi. 2014. (Karton üzerine karışık teknik, 70 x 85 cm).
Kişisel Arşiv. (2021).

Sanatçı, Anadolu Kültürü ve Hitit Uygarlıklarından esinlenerek yaptığı kullanım kap formlarını özgün bir bakış açısıyla, günümüzde modern kullanım için yeniden tasarlamıştır.

2.4. Hüseyin Özçelik

Hüseyin Özçelik Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve sanata yeterlilik eğitimlerini yapmış ve aynı üniversitenin eğitim kadrosunda yer almıştır. Anadolu kültürüyle harmanlamış pano çalışmalarlarıyla, Hitit kültüründen izler taşıyan çalışmalar yapmıştır.

Görsel 34. Hüseyin Özçelik. İnsan. (Seramik, 110cm Pano Çalışması). Kişisel arşiv. (2021).

2.5. Hamiye Çolakoğlu

Floransa Devlet Seramik Sanat Okulu'nda Teknoloji ve Yüksek Pişirim Eğitimi almış, Perugia Üniversitesi'nde Sanat Tarihi ve İtalyan Edebiyatı kurslarına katılmıştır. Yurda döndüğünde 1965 Yılı'nda Ankara'da kendi atölyesini kurmuştur. Hamiye Çolakoğlu eserlerinde Anadolu kültüründen etkilenmiş, çalışmalarında; Hitit güneş kursu formlarını özgün bir dille yansıtmış ve kendine özgü doku ve sır teknikleri kullanmıştır (Biyografya, 2021).

Görsel 35. Hamiye Çolakoğlu. "Duvar Panosu" 2010. Kişisel arşiv, (2021).

2.6. Deniz Onur Erman

Erman; 2001 Hacettepe Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nde lisans, yüksek lisans, doktora eğitimini aynı üniversitede tamamlamıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra 2021'de kendi atölyesini Ankara'da açmıştır. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde 2007 yılında başlayan akademik çalışma hayatı, 2019'dan itibaren Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde devam etmektedir. Erman'ın pek çok ödülü, uluslararası makaleleri, katıldığı pek çok sempozyum ve kişisel sergisi bulunmaktadır. Sanatçı işlerinde, yaşamından kareleri ve Anadolu kültüründen izleri eserlerine yansıtmıştır (Galeri Soyut, 2021).

Görsel 36. Deniz Onur Erman. Hititli Savaşçı. 2017. (Serbest elle şekillendirilmiş porselen ve stoneware, 1260°C, h=78 cm). Kişisel arşiv. (2021).

Sanatçı çalışmalarında kendisini model almıştır. Çalıştığı Kuş Figürlü Kadınlarda, sanatçı yaşamından etkilendiği olay ve konuları işlerine yansıtmıştır. Sanatçı Hitit uygarlığından etkilenecek, Hititlerdeki savaşçı ruhunu kendi içindeki savaşçı kişiliğe benzeterek işlerine yansıtmıştır (Aybencumali, 2021).

III. BÖLÜM: KİŞİSEL UYGULAMALAR

Uygulamalarda doğayı anlatmak, doğayı canlandırmak, her aynı denilen görüntünün aslında farklı algısal gerçeklik olduğunu yansıtmak ve yaşayan bünye içindeki denge; dışa aktarılmak istenmiştir.

Uygulamalarda bütünlüğü temsil eden belirgin özellik gagalar olmuştur. Bunun sebebi; gagayı Hititler güç ve kudretin simgesi olarak kullanmıştır. Uygulamalarda gaga formunun doğa temelli oluşu ve gagaların doğaya atfedilmesi, işlerin nasıl bir yol izlediğinin başlangıcı olmuştur. Hititlerin de doğaya saygı duymaları, uygulamalarda ki sanatsal bağı güçlendirmiştir. Uygulamalarda gagalar doğanın güç ve kudretini temsil ederek formlardaki biçimsel farklılıklar doğa da her şeyin bir denge içerisinde olduğunu, farklı olsa da birbirini bir şekilde tamamlamaya çalıştığını anlatılmıştır.

3.1. Yeşil Serisi

Yeşil serisinde ki uygulamalarda, Şamotlu kil kullanılarak yapılan tasarımlar çamur tornasında elle şekillendirme ile yapılmış ve her biri birbirinden farklı oluşunun sebebi; doğanın oluşumlarının da kendi içinde birbirinden farklı olarak şekillenmiş olmasıdır. Gagalar doğanın gücünü temsilen uygulanmış ve yeşil rengi de huzur duygusu uyandırdığı için uygulamalarda kullanılmıştır. Yapımında Şamotlu kil kullanılmış olan uygulamaların birinci pişirimi 1040 C°, ikinci pişimi 1250 C° de kül sırrı uygulanarak yer yer yeşil ve toprak rengi elde edilmiştir.

3.1.1. Yeşil I

Görsel 37. Melek Tuncel. Yeşil I. 2020. (Seramik, 18*31*21cm).

3.1.2. Yeşil II

Görsel 38. Melek Tuncel. Yeşil II. 2020. (Seramik, 18*30*2 cm).

3.1.3. Yeşil III

Görsel 42. Melek Tuncel. Yeşil III. 2020. (Seramik, 19*25*20 cm).

3.1.4. Yeşil IV

Görsel 43. Melek Tuncel. Yeşil IV. 2020. (Seramik, 14*32*28 cm).

3.1.5. Yeşil V

Görsel 44. Melek Tuncel. Yeşil V. 2020. (Seramik, 16*20*21 cm).

3.2. Mavi Serisi

Mavi Serisinin yaratım sürecinde sonsuzluk anlatılmıştır. Sonsuz bir yaratım sürecinde uygulamaların farklılıklarından doğan belirsizlik içindeki bütünlüklerinden bahsedilmiştir. Oluşum sürecinde cerraotan kil kullanılmıştır. Birinci pişirimi 980 C°, ikinci pişirimi ise 1040 C° 'de Aqua Marine sır kullanılmıştır.

3.2.1. Mavi I

Görsel 45. Melek Tuncel. Mavi I. 2020. (Seramik14*32*30 cm).

3.2.2. Mavi II

Görsel 46. Melek Tuncel. Mavi II. 2020. (Seramik, 15*31*31 cm).

3.2.3. Mavi III

Görsel 47. Melek Tuncel. Mavi III. 2020. (Seramik,14*28*22 cm).

3.2.4. Mavi IV

Görsel 48. Melek Tuncel. Mavi IV. 2020. (Seramik 18*24*16 cm).

3.2.5. Mavi V

Görsel 49.Melek Tuncel. Mavi V. 2020. (Seramik 16*22*20 cm).

3.3. Karanlık Serisi

Karanlık serisinde umut anlatılmıştır. Geçmişin bilinmezliği yeni bir aydınlanma ışığı ile farklılıklar içinde bir bütünlük oluşturmuştur. Karanlıklar içinden yansıyan umut ışıkları uygulamalarda sırlarla yansıtılmıştır. Birinci pişirim 980 C°, ikinci pişirim 1040 C°de As 4014 Gold Sır ve 2250Z Ölfleck sır uygulanarak yapılmıştır.

3.3.1. Karanlık I

Görsel 50. Melek Tuncel. Karanlık I. 2020 (Seramik, 19*22*20cm).

3.3.2. Karanlık II

Görsel 51.Melek Tuncel. Karanlık II. 2020.(Seramik,14*21*17 cm).

3.3.3. Karanlık III

Görsel 52. Melek Tuncel. Karanlık III. 2020. (Seramik, 23*18*16cm).

3.3.4. Karanlık IV

Görsel 53. Melek Tuncel. Karanlık IV. 2021. (Seramik, 19*22*20 cm).

3.3.5. Karanlık V

Görsel 54. Melek Tuncel. Karanlık V. 2021.(Seramik,16*28*25cm)

3.4. Ateş Serisi

Ateş serisinde arınma anlatılmak istenmiştir. Testiler üzerinde oluşmuş olan izler, geçmişin günümüzde ki yansımalarının dili olmuştur. Gagaların ve formların kendi içinde ki farklılıkları Kül sırrı ile bir bütünlük oluşturmuştur. Birinci pişirim 980 C°, ikinci pişirim 1250 C° de Kül sırrı uygulanarak yapılmıştır.

3.4.1. Alacalı Kırmızı I

Görsel 55. Melek Tuncel. Kırmızı I. 2020. (Seramik,12*27*25 cm).

3.4.2. Alacalı Kırmızı II

Görsel 56. Melek Tuncel. Kırmızı II. 2020. (Seramik 13*26*21 cm).

3.4.3. Alacalı Kırmızı III

Görsel 57. Melek Tuncel. Kırmızı III. 2020. (Seramik, 19*24*23 cm).

3.1.4. Kırmızı IV

Görsel 58. Melek Tuncel. Kırmızı IV. 2020. (Seramik, 13*17*14 cm).

3.1.5. Kırmızı V

Görsel 59. Melek Tuncel. Kırmızı V. 2020. (Seramik, 13*21*18 cm).

SONUÇ

Çağdaş yorumlarla Hitit gaga ağızlı testiler adlı yüksek lisans araştırma raporunda, Hitit gaga ağızlı testilerin gaga formları incelenmiştir. Güç ve kudretin simgesi olarak tasarlanmış bu testiler tanrılar ve krallar için yapılmıştır. Bu formlar Hititler için önemlidir. Çünkü; sadece törenler için yapılmışlardır. Hititlerin din temelli olarak yaptıkları testi formlarındaki güç ve kudreti temsil eden gagalar, çalışma kapsamında yapılan uygulamalarda doğaya atfedilmiştir.

Ana malzemesi toprak olan seramik; geçmişten geleceğe toplumların yaşayış ve kültürlerine ışık tutmuştur. Zamanla gelişmiş olan seramik, günümüzde çeşitli alanlarda ve sanat eserleri üretiminde kullanılmıştır. Seramik üretiminde kullanılan kil; su ile yoğrulur, şekillenir, dayanıklılığı artar ve fırınlanarak sağlamlaştırılmıştır.

Sanatta dönemsel farklılıklar olmasının, aslında sanat yaparken; yaşanan dönemin ve coğrafyanın, kişilik ve yaratıcılık üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Uygulamaların yapım aşamasında esinlenen ve aktarılacak istenilen düşünce ile yaratım sürecinde ki etkili olmuş olan duygu ve fikir zamanla şekillenip bir forma dönüşmüştür. Bu süreçte yaşam alanı, tecrübe, birikim ve ruh hali bile işe yansımıştır.

Doğa hayal gücünün ve yaratıcılığın esin kaynağı olmuştur. Doğadaki oluşumlar tek düze değildir ve birbiri için de farklılık gösterir bunun sebebi; hepsinin birbiri içinde benzersiz oluşudur. Sanatta böyledir, kişiye özgüdür, özeldir, bir yaşanmışlığı ve bir geçmişe ışık tutmuştur. Çamur torna makinasıyla başlayan yolculuk, kil ile şekillenir, zaman içinde farklılaşır, değişir ve yaratım sürecinin bir parçası olarak bu yolculuğa devam ve uygulamalarda doğanın dili, anlatmak istediklerinize tercüman ve rehber olmuştur.

Sanatçı Doğada oluşan farklılıkları değerlendirirken denge unsuruna da önem vermiştir. Denge, bütünün içinde ki uyumun, en belirgin özelliği olmuş ve doğanın oluşturduğu hikâyeyi anlatmıştır. Sanatçı uygulamaları gaga ile bütünleştirip doğa olarak canlandırmıştır. Doğa da yaşam ve denge bir arada olmuş ve aktarılacak istenen duyguyu, Süreç içerisinde doğa sanatın anlatım dili ile yansıtılarak uygulamalarda yeni bir yön bulmuştur. Doğadaki gücün simgesi testilerde ki gagalar ile anlatılmış ve doğanın gelen duygular sanatçının ellerinde şekillenmiştir.

Uygulama kapsamında yapılan çalışmalarla; Anadolu uygarlıkları arasında önemli bir yere sahip olan Hitit uygarlığı, tüm kültürel birikimleriyle ele alınmıştır. Hititlerde günlük kap, dinsel tören(libasyon), mezar(urne), l hediyesi olarak kullanılan gaga ağızlı testilerin günümüzde ki yeni uygulamalarda kullanım amaçlı olmayan, ağdaş ve sanatsal formlar yapılmıştır. Testiler de kulp ve ağız kısmı yapılarak, formun görüntüsü aslında işlevselliği varmış gibi gösterilmiştir. Farklı form, biçim ve sır uygulamalarıyla günlük kullanımdan, dinsel temadan, mezar ve mezar hediyesi olmaktan çıkartılmış, Gaga ağızlı testiler çalışmaya esin kaynağı olarak ağdaş bir sanat eseri yaratılmıştır.

KAYNAKLAR

- 9lib. Erişim: 25,12, 2021. <https://9lib.net/article/atlardan-i%CC%87dollere-sanat-ya%C5%9Fami-ve-eserleri%CC%87.1y96x7dy>
- Arkeokultur. Erişim: 2021. Arkeokultur: <http://arkeokultur.com/hitit-muhur-ve-sanati/>
- Arpaboyuyol. Erişim: 2021. Arpaboyuyol: <http://www.arpaboyuyol.com/bugazkoy-hattusa-antik-kenti/> adresinden
- Arpaboyuyol. Erişim: 2021. Arpaboyuyol: <http://www.arpaboyuyol.com/bugazkoy-hattusa-antik-kenti/>
- Artam. Erişim:25,12, 2021. <https://artam.com/makaleler/sanatci/sadi-direnin-sanatci-kisiligi-uzerine>
- Ayben, Cumali. Erişim: 25,12,2021. <https://aybencumali.com/tag/deniz-onur-erman/>
- Bakla, E. (2007). "Hitit Rüzgarı" - *Erdinç Bakla*. Antik Park Fine Art and Antiques, İstanbul, Türkiye. Nisan 25, 2021 tarihinde <http://lebriz.com/pages/exhibition.aspx?exhID=1097&lang=TR> adresinden alındı
- Bakla, E. (2021). Erdinç Bakla Resim. *Güray Müze yayınları*. Güray Müze/ Nevşehir, Nevşehir/Türkiye.Erişim: 05 22, 2021. <http://www.guraymuze.com/icerik/103/erdinc-bakla>
- BİLGİ AL . <https://www.bilgial.com/hitit-sanati-hitit-mimarisi-heykel-ve-kabartma-sanati-kucuk-el-sanatlari/>
- Bir Dakikada Geziyorum. Erişim:2021. [https:// www.birdakikadageziyorum.com/corum/](https://www.birdakikadageziyorum.com/corum/)
- Biyografya. Erişim: 28,12, 2021. <https://www.biyografya.com/biyografi/12469#>
- Desti, M. 2019. *Anadolu Uygarlıkları*. Ankara: Kültür Kitaplığı.
- DESTİ, M. Erişim: 21,09,2019. *Anadolu Uygarlıkları* (2 b.). (M. Cedden, Çev.) ANKARA: Kültür Kitaplığı. www.antoloji.com.
- Dha. Erişim: 2021. <https://www.dha.com.tr/istanbul/anadolu-mutfaginda-hititlerin-etkisi-panelde-konusuldu/haber-1567126>
- Dha. Erişim: 2021. <https://www.dha.com.tr/istanbul/anadolu-mutfaginda-hititlerin-etkisi-panelde-konusuldu/haber-1567126>
- Diren, S. (1987). Eserler. Sadi Diren. Erişim:22,05,2021. <http://lebriz.com/pages/artist.aspx?section=130&lang=TR&artistID=612&periodID=-1&bhcp=1&pageNo=0&exhID=0>
- Diren, S. (2015). Mimarizm Mimarlık ve Yayın platformu, Türkiye. Erişim: 22,05,2021. https://www.mimarizm.com/etkinlikler/sergiler/d-art-galeri-den-sadi-diren-retrospektifi_121204
- Galeri soyut*. (2021). *Galeri Soyut: Deniz Onur Erman Seramik Heykel Sergisi - Galeriy Soyut - Sanat Galerisi | Ankara* adresinden alındı
- Güray Müze.Erişim:22,5,2021. <http://www.guraymuze.com/icerik/103/erdinc-bakla> adresinden alındı
- Haber Lotus. (2021). Haber Lotus: <https://www.haberlotus.com/hititlerde-asturonami-buyu-gelenekleri/hattusa-sfeksli-kapi/> adresinden alındı

- Hitit Seramikleri. Erişim: 21,05,2021.
https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/174639/mod_resource/content/1/12%20Hitit%20Serami%C4%9Fi.pdf
- Hitit Tarihi. (M.Ö. 1650 - 1200).* Erişim: 05, 17, 2021. <https://corum.ktb.gov.tr/TR-58680/hitit-tarihi--mo-1650---1200-.html>
- İncedayı, B. K. Yeditepe University. *Babür Kerim İncedayı.* İstanbul. Erişim 26,04, 2021
<https://mimarlik.yeditepe.editepe.edu.tr/en/industrial-desing-department/akademik-kadro/babur-kerim-inceday>
- Kendingez. Kendingez. Erişim:2021. <https://www.kendingez.com/bize-kalan-zengin-miras-hattusa-gezi-yazisi/>
- Korkmaz, H. (2006). *Ulusal Tez Merkezi.* Ulusal Tez Merkezi. Erişim: 2021.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Lebriz. Erişim: 25,04,202. <http://lebriz.com/pages/exhibition.aspx?exhID=1097&lang=tr>
- Lebriz. Erişim: 25,12,2021. <http://lebriz.com/pages/exhibition.aspx?exhID=1097&lang=TR>
- Lebriz. (2021).
Lebriz:<http://lebriz.com/pages/artist.aspx?section=130&lang=TR&artistID=612&periodID=-1&bhcp=1&pageNo=0&exhID=0>
- Lebriz. (2021).
<http://lebriz.com/pages/artist.aspx?section=130&lang=TR&artistID=612&periodID=-1&bhcp=1&pageNo=0&exhID=0>
- Lebriz. Erişim:25,04,2021. <http://lebriz.com/pages/exhibition.aspx?exhID=1097&lang=tr> adresinden alındı.
- Sadi, Diren kimdir. Erişim: 23,05,2021. <https://kimdirkimdir.com/sadi-diren-kimdir/>
- Sanat Duvarı.Erişim: 2021. <https://www.sanatduvari.com/hitit-donemi-heykelleri/>
- Sanatduvarı. Erişim: 2021. <https://www.sanatduvari.com/hitit-donemi-heykelleri/>
- Sanatsal. Erişim: 2021. www.sanatsal.gen.tr: <https://www.sanatsal.gen.tr/hitit-sanati/>
- Sanatsal. Erişim: 22,05,2021.<https://www.sanatsal.gen.tr/hitit-sanati/>
- Sanatsal. Erişim: 21,05,2021. <https://www.sanatsal.gen.tr/hitit-sanati/> adresinden alındı
- Tarihten Fotoğraflar.* Erişim: 09,2016. <https://tarihtenfotograflar.blogspot.com/2016/09/anadolu-medeniyetleri-muzesi-5-hitit.html>
- Turanı, A. (2019). *Dünya Sanat Tarihi* (25 b., Cilt Çifçi Mücellit). Etiler -İstanbul, Etiler, İstanbul: Remzi Kitapevi. mayıs 17, 2021 tarihinde www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr
- wowkayseri. Erişim: 2021. <https://wowkayseri.blogspot.com/2009/07/hitit-banyo-kaplar.html>
- Yerelnet. Erişim: 2021. Yerelnet: <https://www.yerelnet.org.tr/wp-content/uploads/2020/03/> adresinden alındı

ETİK BEYANI

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez/Sanat Çalışması Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tez/Sanat Çalışması Raporunda,

-] Tez/Sanat Çalışması Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
-] görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
-] başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
-] atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
-] kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
-] bu Tez/Sanat Çalışması Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez/Sanat Çalışması Raporu çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

...../...../.....

(İmza) Adı SOYADI

YÜKSEK LİSANS SANAT ÇALIŞMASI RAPORU ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GüzelSanatlarEnstitüsü

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu Başlığı: Çağdaş Yorumlarla Hitit Gaga Ağızlı

Testiler

Yukarıda başlığı verilen Tez/Sanat Çalışması Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
16,02,2022	74/77	48711	18,01,2022	11	1763747673

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez/Sanat Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (16 /02/2022)

İmza: Melek TUNCEL

Öğrenci No:N16126402

Anasanat/Anabilim Dalı: Seramik

Program (işaretleyiniz):

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Doç. Hüseyin Özçelik

MASTER'S ART WORK REPORT ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY

Institute of Fine Arts

Title : **HITTITE BEAK MOUTH JUG WITH CONTEMPORARY
INTERPRETATIONS**

The whole thesis/art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
16,02,2022	74/77	48711	18,01,2022		1763747673

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (16 /02/2022)

signature:

Melek TUNCEL

Student No.: N16126402

Department: Ceramic

Program/Degree (please mark):

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd

SUPERVISOR APPROVAL

APPROVED
Doç. Hüseyin ÖZÇELİK

EK-K: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin/raporumun tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin/Sanat Çalışması Raporunun kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin/sanat çalışması raporumun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde/sanat çalışması raporumda yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında tezim/sanat çalışması raporum aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- ☐ Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. (1)
- ☐ Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)
- ☐ Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

...../...../.....
(İmza)
Öğrencinin Adı SOYADI

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmasını ş ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarılan veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü teziere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Tez Danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.